

Jaarverslag 2021

Cultureel erfgoedcelwerking Erfgoed Viersprong

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Doelstellingen.....	4
1. Zorg voor cultureel erfgoed.....	4
OD 1.1: Erfgoed Viersprong stimuleert en ondersteunt de erfgoedactoren in de regio bij het uitwerken van een visie en strategie m.b.t. hun eigen collectie. Erfgoed Viersprong ontwikkelt samen met het veld een regiobrede collectievisie als kader voor de eigen werking en die van de erfgoedactoren.....	4
OD 1.2: Erfgoed Viersprong biedt beheerders van roerend cultureel-erfgoedcollecties ondersteuning bij de registratie en inventarisatie van hun collecties of bij de actualisatie van reeds geïnventariseerde collecties.....	4
OD 1.3: Erfgoed Viersprong bepaalt, o.b.v. de reeds ontwikkelde expertise op Vlaams niveau, een specifieke strategie en aanpak voor de waardering en herbestemming van religieuze erfgoedcollecties en gemeentelijke musea. Ze biedt ondersteuning bij de toepassing ervan.....	5
OD 1.4: Erfgoed Viersprong breidt haar expertise en ondersteuning m.b.t. behoud en beheer van collecties uit in lijn met de noden en uitdagingen van het cultureel-erfgoedveld in de regio. Hierdoor verbetert de zorg voor en de bewaarmstandigheden van het cultureel erfgoed in de regio.....	5
OD 1.5: Erfgoed Viersprong zet in op het borgen van het immaterieel erfgoed in al zijn diversiteit in de regio, met de focus op bewustwording bij de erfgoedgemeenschappen en inwoners.....	6
OD 1.6: Cultureel erfgoedcollecties worden verder gedigitaliseerd en digitale collecties worden via databanken bewaard en ontsloten in lijn met de digitale visie van Erfgoed Viersprong en het Vlaams beleid.	7
2. Zichtbaarheid, bekendheid en participatie	8
OD 2.1 Erfgoed Viersprong stimuleert aantrekkelijke eigentijdse presentaties van cultureel-erfgoedcollecties in de musea en op digitale platformen. Ze inspireert, ondersteunt en ontwikkelt verfrissende initiatieven om het cultureel erfgoed meer buiten de muren van de traditionele toonplekken of depots te brengen.....	8
OD 2.2: Erfgoed Viersprong actualiseert haar publieksgerichte communicatie en ondersteunt en stimuleert erfgoedactoren bij de optimalisering van hun eigen communicatie.....	11
OD. 2.3: Erfgoed Viersprong stimuleert en begeleidt erfgoedgemeenschappen om participatiever te werk te gaan en maakt inwoners warm voor een actieve participatie aan de cultureel-erfgoedwerking in de regio.	11
OD 2.4: Participatie en inclusiviteit zijn belangrijke aandachtspunten in de werking van en bij de ondersteuning door Erfgoed Viersprong. Specifieke aandacht is er voor patiënten uit de geestelijke gezondheidszorg en gezinnen met kinderen.	12
OD 2.5: De expertise die Erfgoed Viersprong uitbouwde in de samenwerking tussen erfgoed en de sector van geestelijke gezondheidszorg wordt blijvend geactualiseerd en verdiept. Er wordt onderzocht of de methodiek van het pilootproject “Ingemaakt Erfgoed” toegepast kan worden in andere instellingen in de regio.....	12
OD 2.6: Erfgoed Viersprong stimuleert en ondersteunt toeristische diensten en andere toeristische actoren om het toeristisch erfgoedpotentieel van de regio verder te ontwikkelen. Hierdoor vergroot de uitstraling van en belangstelling voor het cultureel erfgoed binnen én buiten de regio.	13
3. Vernieuwende thematische erfgoedtrajecten	13

OD 3.1: Cultureel erfgoed dat door inwoners als typerend wordt ervaren voor het leven in buurten, wijken en dorpen, wordt actief verkend. Inwoners, erfgoedactoren en Erfgoed Viersprong gaan met een brede blik aan de slag met dit erfgoed. Erfgoed Viersprong ontwikkelt, samen met diverse experts ter zake, methodieken voor het opzetten van dergelijke participatieve erfgoedtrajecten.	13
OD 3.2: Via een participatief project verkent Erfgoed Viersprong het cultureel erfgoed in de regio in relatie tot de mobiliteitscultuur vanaf de tweede helft van de 20 ^{ste} eeuw tot op heden en in de toekomst, en plaatst het in de kijker.....	14
4. Samenwerking en expertisedeling	15
OD 4.1: Op regionaal vlak bewaakt Erfgoed Viersprong een geïntegreerde erfgoedwerking waarbij de erfgoedcelwerking en de Intergemeentelijke Onroerende Erfgoeddienst (IOED) elkaar aanvullen en versterken.....	15
OD 4.2: Erfgoed Viersprong ondersteunt het erfgoedveld in de regio door expertisedeling en versterking van het netwerk.	15
OD 4.3: Erfgoed Viersprong breidt haar netwerk uit naar andere beleids- en expertisedomeinen ter versterking en optimalisering van de werking.	16
OD 4.4: Erfgoed Viersprong houdt de lokale besturen nauw betrokken bij het cultureel erfgoed en de erfgoedwerking in de regio door structurele samenwerking. De werkingen worden op elkaar afgestemd.....	17
OD 4.5: Erfgoed Viersprong verstevigt haar netwerk ook buiten de eigen regio en zet in op versterkte samenwerking en gedeelde expertise met de andere Oost-Vlaamse erfgoedcellen.....	17
OD 4.6: Er wordt structureel en projectmatig expertise uitgewisseld en samengewerkt met het Vlaams cultureel-erfgoedveld.	18
5. Interne werking	18
OD 5.1: Erfgoed Viersprong besteedt extra aandacht aan kennisborging binnen de werking, en aan het ontwikkelen van methodieken en expertise die breed inzetbaar zijn. De competenties van de eigen medewerkers worden versterkt afhankelijk van de noden.....	18
OD 5.2: De cultureel-erfgoedcel en de IOED stemmen hun interne werking op elkaar af met het oog op efficiëntie- en effectiviteitswinsten, zo bijvoorbeeld op het vlak van communicatie, vrijwilligersbeleid en personeelsbeleid.....	19
OD 5.3: De interne werking wordt blijvend geoptimaliseerd. Er wordt tussentijds grondig geëvalueerd op zakelijk, inhoudelijk en financieel vlak en bijgestuurd waar nodig.	19
OD 5.4: Duurzaamheid is een belangrijk begrip binnen de interne werking van de erfgoedcel met extra aandacht voor digitale en ecologische duurzaamheid.	19
OD 5.5: Een duurzaam personeelsbeleid zorgt dat het menselijk kapitaal van de projectvereniging optimaal tot zijn recht komt.....	20
OD 5.6: De vrijwilligers van Erfgoed Viersprong voelen zich goed in de werking en worden op professionele wijze omkaderd.	20
Geformuleerde aandachtspunten.....	21
Zakelijke werking.....	22
Organogram.....	23

Inleiding

Voor u ligt het inhoudelijk jaarverslag 2021 van de erfgoedcelwerking van Erfgoed Viersprong. Het eerste jaar van een nieuwe beleidsperiode, met bijhorende nieuwe doelstellingen en uitdagingen. Het jaar 2021 startte met veel positieve verwachtingen en plannen. Voor het tweede jaar op rij echter stak corona een stokje in de wielen van verschillende trajecten: mensen samenbrengen voor uitwisseling en visievorming; werken met vrijwilligers ... bleek geen sinecure. Desondanks blikken we terug op een erfgoedjaar vol mooie verwezenlijkingen, met als kers op de taart de viering van 10-jarig bestaan van Erfgoed Viersprong met een heus Erfgoedfestival.

Doelstellingen

1. Zorg voor cultureel erfgoed

SD 1: Erfgoed Viersprong stelt de zorg voor de cultureel-erfgoedcollecties voorop. Dit realiseert ze met een blijvende en geoptimaliseerde dienstverlening, versterkt door een meer strategische erfgoedzorg-benadering.

OD 1.1: Erfgoed Viersprong stimuleert en ondersteunt de erfgoedactoren in de regio bij het uitwerken van een visie en strategie m.b.t. hun eigen collectie. Erfgoed Viersprong ontwikkelt samen met het veld een regiobrede collectievisie als kader voor de eigen werking en die van de erfgoedactoren.

Wegens corona werden verschillende trajecten *on hold* gezet aangezien fysieke bijeenkomsten niet mogelijk waren. (zie ook verder, 1.2 inventarisatie Gemudes)

Erfgoed Viersprong vergrootte de eigen expertise in de materie, o.a. door bureaustudie, deelname infosessie over aanpak collectieplan Huis van Alijn. Er werd ook onderzocht om in te stappen in het begeleidingstraject van Histories rond collectiebeleid van kleine musea en collecties. Mogelijke deelnemers in de regio konden echter niet garanderen dat er voldoende tijd zou zijn voor het volledige traject. Er werd afgesproken om van aan de zijlijn te delen en zo verder te leren uit ervaringen van anderen.

Erfgoed Viersprong bood expertise en advies aan de gemeente Lochristi (cultuurdienst) m.b.t. de mogelijke integratie van cultureel archief in het gemeentearchief en het uitwerken van een algemene visie hierrond.

OD 1.2: Erfgoed Viersprong biedt beheerders van roerend cultureel-erfgoedcollecties ondersteuning bij de registratie en inventarisatie van hun collecties of bij de actualisatie van reeds geïnventariseerde collecties.

Ondersteuning De Muntenaar

De ondersteuning van De Muntenaar werd in 2021 op een basisniveau verdergezet. Er werd een volgende deelcollectie gebundeld en opgeschoond. Wegens andere prioriteiten (cfr. Erfgoedfestival) werd de verdere uitwerking vooruitgeschoven naar het actieplan van 2022.

Ondersteuning Gemudes

In najaar 2021 werden alle nodige voorbereidingen voor de heropstart van de herinventarisatie van het Gemudes getroffen: samenstellen van een groepje vrijwilligers van de erfgoedcel voor de

eigenlijke inventarisatie, afspraken met de gemeente Destelbergen en de vrijwilligers in het museum, vastleggen van de eerste bijeenkomsten. Door de nieuwe coronagolf moest evenwel alles opnieuw uitgesteld worden. In 2022 wordt dit traject opnieuw opgepakt.

Inventarisatie religieus erfgoed

In 2021 werden de inventarissen van de kerken van Vlierzele en Merelbeke Kwenenbos opgeladen in de databank Erfgoedinzicht.be. De actualisatie van de inventaris van de kerk van Landskouter werd afgerond. Dit is de laatste inventaris die nog opgenomen wordt in Erfgoedinzicht.be.

In november 2021 werd de actualisatie van de inventarisatie van de kerk van Bottelare opgestart. De actualisatie van de kerken van Balegem en Zaffelare kon niet worden afgewerkt omdat de nieuwe coronagolf roet in het eten gooide m.b.t. de vrijwilligerswerking.

Actualisatie bestaande inventarissen

De datamigratie van Erfgoedinzicht.be naar Erfgoedplus.be liep op Vlaams niveau een aantal keren vertraging op. Slechts een deel van de kerkbesturen ontving hierdoor een paswoord en een login in 2021. De kerkbesturen die nog geen contract hadden i.k.v. Erfgoedplus.be werden gecontacteerd voor het afsluiten van een contract.

OD 1.3: Erfgoed Viersprong bepaalt, o.b.v. de reeds ontwikkelde expertise op Vlaams niveau, een specifieke strategie en aanpak voor de waardering en herbestemming van religieuze erfgoedcollecties en gemeentelijke musea. Ze biedt ondersteuning bij de toepassing ervan.

Vergroten van expertise

Het team van Erfgoed Viersprong volgde op 18 maart een webinar bij Parcum m.b.t. de aanpak van waarderings- en herbestemmingsvraagstukken.

Waardering van museale collecties: MAD en Gemudes

In het Gemudes en het MAD werd nog niet gestart met de waardering van de collectie in 2021. Door corona liepen de voorbereidingstrajecten vertraging op.

Religieus erfgoed

Erfgoed Viersprong begeleidde samen met PARCUM het waarderings-en herbestemmingstraject van de Sint-Amanduskerk van Moortsele. Hiertoe werden een waarderings- en projectteam opgericht. Het waarderings-team kwam vijf keer samen in 2021. Het projectteam kwam twee keer samen. In december 2021 zou normaal het participatiemoment plaatsvinden, met de bedoeling kort daarna het traject af te ronden met de opmaak van een herbestemmingsplan. Door de op dat moment geldende coronamaatregelen kon dit niet doorgaan. Het participatiemoment werd verplaatst naar het voorjaar van 2022.

OD 1.4: Erfgoed Viersprong breidt haar expertise en ondersteuning m.b.t. behoud en beheer van collecties uit in lijn met de noden en uitdagingen van het cultureel-erfgoedveld in de regio. Hierdoor verbetert de zorg voor en de bewaaromstandigheden van het cultureel erfgoed in de regio.

Het team van Erfgoed Viersprong vergrootte en actualiseerde de eigen expertise aan de hand van bureaustudie en inleeswerk (bv. via depotwijzer).

Via de nieuwsbrief werd gesensibiliseerd om in te zetten op behoud en beheer van collecties, met behulp van materiaal uit de Uitleendienst erfgoed (Faro) en het uitleenpunt Viersprong.

Op het Erfgoedfestival, georganiseerd voor onze 10de verjaardag (cfr. 2.1) werd aan geïnteresseerden duiding gegeven over deze uitleendienst, de verschillende materialen en de dienstverlening van Erfgoed Viersprong daarrond.

Erfgoed Viersprong communiceerde en stimuleerde de groepsaankoop duurzaam verpakkingsmateriaal van de provincie Oost-Vlaanderen. Deelnemers konden een deel van hun aankoopbedrag laten terugbetalen door Erfgoed Viersprong (betaling met gemeentelijke middelen). Drie organisatie tekenden hierop in (Huys De Cocker – Merelbeke, Kerkfabriek H.K Kruis Heusden, DSMG).

OD 1.5: Erfgoed Viersprong zet in op het borgen van het immaterieel erfgoed in al zijn diversiteit in de regio, met de focus op bewustwording bij de erfgoedgemeenschappen en inwoners.

Integrale dienstverlening en ondersteuning

Immaterieel erfgoed, de diversiteit en borgen ervan en de ondersteuning die Viersprong hierin biedt, werd in 2021 structureler ingebed in de acties en communicatie van Erfgoed Viersprong. Het werd vanuit een geïntegreerde benadering meegenomen in de actualisatie van de communicatie (actualisatie website, nieuwe folder, nieuwsbrief, social media). Daarnaast kwam het mee sterk aan bod in de programmatie en communicatie m.b.t. het Erfgoedfestival (cfr. OD 2.2), de krijtlijnen voor het wijkproject (cfr. OD 3.1).

De oproep beurzen vakmanschap werd actief gecommuniceerd. Het overzicht vakmensen uit de regio werd i.s.m. de cultuurdiensten geactualiseerd. De oproep werd via een mailing op maat, vermelding in de gemeentebladen en via de basiscommunicatie van Erfgoed Viersprong breed verspreid. Dit resulteerde in één aanvraag, van Keramiekatelier (Oosterzele), met ondersteuning vanuit Erfgoed Viersprong. De aanvraag werd helaas niet weerhouden.

Aandacht voor diversiteit verscheidenheid van het ICE in de regio

In 2021 werden interviews afgenomen m.b.t. het Melse dialect, Harmonie Willen is Kunnen, Wijkcomité Hoeksens-Meivelling en de Groenbuikreus. Drie interviews mondden uit in een aanmelding op immaterieelerfgoed.be: lepelsnijder, Griekse dans, harmonie. Er werd een vrijwilliger onder de arm genomen die ondersteuning biedt bij het transcriberen van de interviews.

Traject feestcultuur

Feest

Cultuurhuis Merelbeke ontplooit in 2022 workshops rond storytelling en fotografie van carnaval. Vanuit Erfgoed Viersprong boden we in 2021 inhoudelijk ondersteuning om deze workshops te kaderen vanuit erfgoedzorg, nl. het participatief documenteren van immaterieel erfgoed.

Toevoeging 2022: helaas werden deze workshops wegens corona geannuleerd. In 2022 wordt een andere actie op poten gezet.

Reuzen

Samen met de reuzenbeheerders werden pistes verkend om de reuzen meer onder de aandacht te brengen. Een idee was om n.a.v. Erfgoeddag 2022 een traject met scholen te doorlopen, met toonmoment op Erfgoeddag. De timing van de Erfgoeddagschoolweek leende zich er echter niet toe. Het idee wordt in 2022 heropgenomen i.h.k.v. Erfgoeddag 2023.

De info over de reuzen van Merelbeke werd geactualiseerd in het reuzenregister.

Verdere ondersteuning Houtem Jaarmarkt

Erfgoed Viersprong ondersteunde Houtem Jaarmarkt bij de rapportering aan Unesco. Het kader werd geschetst bij het lokaal bestuur. Er werd een plan van aanpak opgesteld met o.a. een bijeenkomst van de

erfgoedgemeenschap. Erfgoed Viersprong gaf er een toelichting over het borgen van ICE en de Unesco-Convention. Tevens ondersteunde Erfgoed Viersprong bij het opstellen van het rapport.

OD 1.6: Cultureel erfgoedcollecties worden verder gedigitaliseerd en digitale collecties worden via databanken bewaard en ontsloten in lijn met de digitale visie van Erfgoed Viersprong en het Vlaams beleid.

Overdracht beelden erfgoedbank naar Meemoo

Meemoo detecteerde enkele technische problemen bij de instroom van de batch in 2020. Bij een tweede test bleken er ook problemen met de geëxporteerde metadata. Alle bestanden en metadata werden opnieuw gecontroleerd. De eerste en tweede batch werden opgeladen bij Meemoo.

Doorstart Erfgoedbank Land van Rode

De erfgoedbank Land van Rode is een digitale databank die cultureel erfgoed en 'zwerfgoed' digitaal toegankelijk maakt voor een breed publiek. Met de erfgoedbank maakt de cultureel-erfgoedcel het mogelijk om erfgoed uit privécollecties te digitaliseren en te ontsluiten.

Via interactieve toepassingen zoals het opvragen van hoge resolutiebeelden en reacties plaatsen bij foto's wordt de bezoeker uitgenodigd eventueel ontbrekende informatie bij het beeldmateriaal aan te vullen.

In najaar 2021 kregen we versterking van een stagiaire opleiding informatiebeheer en bibliotheekwetenschappen. Zij zorgde voor het toevoegen van nieuw materiaal op de erfgoedbank en een update van de handleidingen.

In 2021 bezochten ongeveer 17.400 bezoekers de erfgoedbank (een stijging van 24% t.o.v. 2020), de gemiddelde bezoekduur bedroeg 1:40 minuten. De meerderheid van de bezoekers (82%) vond de erfgoedbank via een zoekmachine (vnl. google); 12 % surfte direct naar de erfgoedbank. Ongeveer 10% waren terugkerende bezoekers. Er werden in 2021 een 60-tal beelden in hoge resolutie aangevraagd.

Oost-Vlaamse afstemmingen erfgoedbanken

Binnen de Oost-Vlaamse erfgoedcellen werd de wens uitgesproken om het potentieel van een gezamenlijke erfgoedbank te onderzoeken. Dit zou de hoge hostingkosten voor de individuele erfgoedcellen beperken én gebruiksvriendelijker zijn voor het publiek.

Er werd samen met Meemoo gekeken naar mogelijkheden vanuit hun MAM. Hieruit bleken toch nog enkele problemen, zoals beperkte toegang (enkel voor content partners, de timing van de instroom en een oplossing voor complexe bestanden). Er werd afgesproken dat de individuele erfgoedcellen eerst zelf hun noden en samenwerking met Meemoo voor opslag van bestanden dienden uit te klaren.

Erfgoedinzicht en erfgoedplus

De datamigratie van Erfgoedinzicht.be naar Erfgoedplus.be liep een aantal keren vertraging op. Slechts een deel van de kerkbesturen ontving hierdoor een paswoord en een login in 2021. De betrokken kerkbesturen werden hiervan op de hoogte gebracht.

2. Zichtbaarheid, bekendheid en participatie

SD 2: Erfgoed Viersprong ondersteunt de erfgoedactoren in de regio en ontwikkelt eigen initiatieven met het oog op een grotere bekendheid en zichtbaarheid van het cultureel erfgoed in de regio, alsook een grotere en bredere participatie.

OD 2.1 Erfgoed Viersprong stimuleert aantrekkelijke eigentijdse presentaties van cultureel-erfgoedcollecties in de musea en op digitale platformen. Ze inspireert, ondersteunt en ontwikkelt verfrissende initiatieven om het cultureel erfgoed meer buiten de muren van de traditionele toonplekken of depots te brengen.

Erfgoeddag

Door de steeds wijzigende coronamaatregelen waren er dit jaar minder Erfgoeddagactiviteiten georganiseerd in vergelijking met de voorgaande jaren. Uiteindelijk organiseerden we om diezelfde reden ook zelf geen Erfgoeddagactiviteit, maar investeerden we in de extra begeleiding en de communicatie van/met de betrokkenen. We ondersteunden organisatoren om hun activiteiten zo coronaproof mogelijk te maken (het werken met reservatiesystemen, verschillende in- en uitgangen etc.). Om kort op de bal te kunnen spelen op vlak van communicatie (en de wijzigende maatregelen), kozen we ervoor om enkel een digitale communicatie te voeren en onze organisatoren daar zoveel mogelijk in te ondersteunen. Zo werd er in 2021 geen papieren brochure uitgebracht en werden de website en social media verschillende keren aangepast met het laatste nieuws m.b.t. Erfgoeddag.

Toegankelijke presentatieformats en alternatieve toonplekken

In het vernieuwde subsidiereglement (cfr. 2.3) wordt een verfrissende en toegankelijke presentatie op verrassende locaties gestimuleerd. Dit resulteerde in een toegenomen aandacht hiervoor bij verschillende dossiers.

Met de gemeente Merelbeke werd overlegd over de mogelijkheden om opgegraven archeologisch materiaal in het woon-zorgcentrum naast de site te presenteren.

Digitale presentatie

De bestaande panelen van het project *Uit goeie grond* werden geactualiseerd met de nieuwe aankondiging van de erfgoedapp.

Zie ook 1.6 Erfgoedbank Land van Rode.

10 jaar Erfgoed Viersprong

Onze geschiedenis in de nieuwsbrief en een mini-expo

Maandelijks werd in onze nieuwsbrief een mijlpaal in het tienjarig bestaan van Erfgoed Viersprong opgerakeld en toegelicht.

Ter gelegenheid van het Erfgoedfestival stelden we een mini-expo samen.

De expo was voor het eerst te zien op het Erfgoedfestival, maar kan makkelijk op elk event waarop we aanwezig zijn opgesteld worden. Op zes panelen werden een aantal projecten/hogtepunten van tien jaar erfgoedwerking getoond.

Erfgoedfestival (2 oktober 2021)

In het kader van het 10-jarig bestaan organiseerde Erfgoed Viersprong een Erfgoedfestival in de Tuinbouwschool in Melle. Het programma ging van lezingen, tot workshops, een erfgoedmarkt, lokaal ambachtelijk eten en drinken etc. Het festival werd geopend met een persconferentie en receptie in aanwezigheid van minister Diependaele (minister Jambon liet zich verontschuldigen), lokale politiek, de Raad van Bestuur, Reflectiegroep, lokale betrokken ambtenaren en de pers. Tijdens de receptie konden de aanwezigen al een kijkje nemen op de erfgoedmarkt (zie programma) en gingen ze met de standhouders in gesprek.

In de vooravond werd een receptie georganiseerd voor de vrijwilligers.

Met het programma wilden we een mix aanbieden die een diversiteit aan personen aanspreekt. 'Voor elk wat wils'. Het divers aanbod mikte dus niet enkel op personen die hunkeren naar kennis, maar door ook in te zetten op beleving, ontdekking, doen ... trachtten we een breder publiek te bereiken dan enkel het 'klassieke' erfgoedpubliek. De nadruk op laagdrempelige activiteiten voor kinderen zorgde ervoor dat ook families de weg vonden naar het festival.

Doelstellingen:

- 10-jarig bestaan Erfgoed Viersprong vieren; betrokkenen bedanken
- De rijke diversiteit aan erfgoed en gemeenschap op laagdrempelige dynamische manier tonen aan breder doelpubliek.
- Kennismaking met erfgoed en erfgoedzorg
- Vernieuwing: in aanbod, manier van aanbieden, vormgeving etc.
- Netwerk verbreden, uitwisseling en lokale verankering stimuleren
- Werking van Erfgoed Viersprong voorstellen

Evaluatie:

- 400-tal deelnemers, divers publiek, met effectief veel families met kinderen.
- Behalve de workshop 'dateren van foto's' waren de workshops zo goed als volzet. Dit lokte duidelijk ook een nieuw publiek dat niet eerder de weg vond naar een van onze activiteiten.
- Ook de lezingen en rondleidingen hadden gemiddeld 20 deelnemers. Enkel voor de presentatie van Heemkunde Houtem bleek minder interesse. Maar dit valt voor een groot deel te verklaren door het feit dat een groot deel van het heemkundig publiek een marktstand had.
- Erfgoedmarkt: mooie diversiteit en aantal standen. Met verschillende doe-activiteiten ook, zoals gevraagd.
- Communicatie: naast de opkomst was ook de aandacht op sociale media, pers etc. groter dan voorheen.

Erfgoed
VIERSPRONG

ERFGOEDFESTIVAL PROGRAMMA

2 OKTOBER 2021 | 13U - 17U30 | GRATIS TOEGANG | TUINBOUWSCHOOL MELLE (Brusselsesteenweg 165)

ORANGERIE

Onthaal & inschrijving
Retrofotostudio (Fotoclub Iris Melle)
10 jaar Erfgoed Viersprong

AMBACHTSLAB

Workshops > *Op inschrijving*
13u30-15u | Kruidenkennis & bereidingen
(De Avalonhoeve)

15u30-17u | Viltten met viltnaald /
voor ouder en kind
(Textiellabo)

ROND DE BOOM

Workshop > *Op inschrijving*
13u30-15u30 | Initiatie houtsnijden / 10-14 jaar
(Meneertje Teelepel)

KASTEEL

Lezingen > *Op inschrijving*
13u15-14u | 'Mottes in Vlaanderen'
(Davy Herremans)

14u15-15u15 | Historische rondleiding
op de Tuinbouwschool
16u15-17u15 | (Jan Olsen)

14u30-15u15 | 'Eigentijds erfgoedwerk:
de latte macchiato van
Heemkunde Houtem'
(Geert Coppens)

15u30-16u15 | 'Messen ontwerpen en
maken uit afval'
(Antoine Van Looke)

FOTOLAB

Infostand
13u-15u15 | Fotograferen en beheren
van erfgoedobjecten

Workshop > *Op inschrijving*
15u30-17u | Dateren van oude foto's
(Spoorzoeker)

SCHATKAMER

13u30-16u30 | Taxeren van erfgoedobjecten.
Wat is jouw object waard?
(Bruno Speybrouck)
> *Op inschrijving*

CÔTÉ COUR & JARDIN

Erfgoedmarkt
Boekbinderij Boek & Taal
De Avalonhoeve
De Gijzelse Microbrouwerij
DSMG
Eetbaar Melle
Erfgoed De Gonde
Reuzen van Vlierzele (Gezinsbond)
Heemkunde Houtem
Heemkundig Genootschap Land van Rode
Heemkundige Kring De Oost-Oudburg
Het Takketiele Huis
Houtem Jaarmarkt
Leerambacht
Monumentenwacht
Steunpunt Levend Erfgoed
Vzw UitMUNTend

Optredens
Youth Band Lochristi
Griekse dansgroep Melisses

EN MEER ...

NOSTALBUS

ARCHEOLOGIELAB

GALLISCHE HOEVE

AMBACHTELIJKE PATISSERIE

GELEGENHEIDSCAFÉ

Het Erfgoedfestival wordt op een coronaveilige manier georganiseerd,
geheel volgens de op dat moment geldende maatregelen.

OD 2.2: Erfgoed Viersprong actualiseert haar publieksgerichte communicatie en ondersteunt en stimuleert erfgoedactoren bij de optimalisering van hun eigen communicatie.

Vernieuwde communicatiestrategie

Erfgoed Viersprong zette in 2021 in op het herwerken van de integrale communicatiestrategie, waarbij erfgoedcel en IOED op een gezamenlijke manier naar voren komen. Hiertoe werden uit de beleidsplannen van Erfgoedcel en IOED missie en visie inzake communicatie en doelpubliek en waarden gedestilleerd en geformuleerd, om ze te vertalen naar een communicatiebeleidsplan. De bestaande communicatiemiddelen werden onderzocht en bijgestuurd waar nodig.

De communicatiestrategie wordt in 2022 verder verfijnd.

Er werd een kennismakingsfolder opgemaakt en verspreid. De brochure werd o.m. verdeeld onder de bezoekers van het Erfgoedfestival en op andere gelegenheden die zich daartoe leenden.

Ans volgde de online basisopleiding 'communicatie voor social profitorganisaties' bij KORTOM vzw (1/2 dag per week van 22 april – 18 juni)

Publieksgerichte communicatie

In 2021 werd een nieuwe **communicatiefolder** ontwikkeld en verspreid. Deze duidt de werking en dienstverlening van Erfgoed Viersprong als geïntegreerde erfgoedorganisatie.

De **website** www.erfgoedviersprong.be werd geactualiseerd met o.a. de opname van het beleidsplan, aanpassing menu en inhoudelijke actualisatie van bestaande pagina's.

De website www.erfgoedviersprong.be kende in 2021 een gebruikersaantal van 2831 bezoekers (een stijging van 10% ten opzichte van 2020). De gemiddelde bezoekduur was 2:04 minuten. De website kende 17% terugkerende bezoekers. 11% van de bezoekers kwam via social media op de website terecht, 39% via zoekfuncties, 19% surfte meteen naar de site, 32% kwam er via een doorverwijzing.

De **nieuwsbrief** werd nauwkeurig onderzocht en er werd bekeken hoe we die toegankelijker en gebruiksvriendelijker konden maken. In 2021 werden 13 nieuwsbrieven verstuurd. Ook nieuw in 2021: maandelijks werd in onze nieuwsbrief een mijlpaal in het tienjarig bestaan van Erfgoed Viersprong opgerakeld en toegelicht maar er werd ook vooruitgeblikt.

De nieuwsbrief kent ongeveer 1000 abonnees, een lichte stijging ten opzichte van 2020.

Er werden **tentoonstellingspanelen ontwikkeld** waarin de hoogtepunten van 10 jaar Viersprong werden uitgelicht: succesvolle projecten van de erfgoedcel en IOED, terugblikken etc.

De mini-expo werd voor het eerst voorgesteld op het Erfgoedfestival maar kan makkelijk op elk event waarop we aanwezig zijn opgesteld worden.

OD. 2.3: Erfgoed Viersprong stimuleert en begeleidt erfgoedgemeenschappen om participatiever te werk te gaan en maakt inwoners warm voor een actieve participatie aan de cultureel-erfgoedwerking in de regio.

Ondersteuning van lokale cultureel-erfgoedprojecten

In 2021 werd een nieuw subsidiereglement uitgevaardigd met een vereenvoudigd aanvraagformulier. In het reglement is een basissubsidie voorzien voor cultureel erfgoedprojecten (500 euro). Via extra criteria kunnen projecten tot 1500 euro ontvangen. Hiermee wil Erfgoed Viersprong indieners stimuleren om meer aandacht te hebben voor innovatie, diversiteit in doelpubliek, samenwerking in andere domeinen en duurzaamheid.

Daarnaast voorziet het nieuwe reglement ook de mogelijkheid om eenmaal per jaar in te dienen voor een "co-creatie". Participatieve erfgoedprojecten met uitstraling, waarbij naast een hoger subsidiebedrag, ook personeelsinzet ter beschikking gesteld wordt. Slechts één project per jaar kan gehonoreerd worden voor dergelijke co-creatie.

Een externe commissie beoordeelt de subsidieaanvragen. De raad van bestuur beslist op basis van hun advies. De subsidies worden bekostigd met gemeentelijke middelen. In de ronde van januari werd 1 dossier ingediend en gehonoreerd (nog volgens het oude reglement), in mei werden 3 aanvragen gehonoreerd, in september werd 1 aanvraag gehonoreerd.

Participatief borgingstraject reuzen Merelbeke

Zie OD 1.5

Sensibiliseringsacties inzake participatie

De visie over de meerwaarde van participatie wordt standaard meegenomen en uitgedragen bij de ondersteuning van verenigingen, erfgoedgemeenschappen en lokale besturen bij hun erfgoedwerking. Enkele voorbeelden uit 2021: borgingstrajecten Houtem jaarmarkt en reuzentraject Merelbeke. Daarnaast is participatie de kern bij eigen projecten, bv. invulling van het buurtproject, Erfgoedfestival ...

OD 2.4: Participatie en inclusiviteit zijn belangrijke aandachtspunten in de werking van en bij de ondersteuning door Erfgoed Viersprong. Specifieke aandacht is er voor patiënten uit de geestelijke gezondheidszorg en gezinnen met kinderen.

Traject inburgering en integratie

In 2021 volgde Erfgoed Viersprong samen met de andere Oost-Vlaamse erfgoedcellen een traject bij het Agentschap Inburgering en Integratie om in de erfgoedcelwerking ook beter afstemming te vinden bij cultureel diverse groepen. Binnen dit traject waren (digitale) bijeenkomsten en sessies op 8/2, 9/2, 2/3, 16/3, 30/3, 27/4, 4/5, 20/5, 21/5, 1/6 en 14/9. Binnen het team werd de input uit de verschillende sessies besproken en voorbereid, en bekeken naar mogelijkheden binnen Erfgoed Viersprong.

Gezinnen met kinderen als doelgroep

Op het Erfgoedfestival (cfr. 2.1) was een groot deel van het aanbod op maat van gezinnen met kinderen. Naast de activiteiten op maat, werd ook een doe-boekje voor kinderen ontwikkeld. Uit de publieksopkomst bleek dat deze aanpak werkte.

Samenwerking met patiënten uit de geestelijke gezondheidszorg

Zie OD 2.5

Lancering *outreachkoffer* LoS

De koffers konden wegens corona nog niet officieel gelanceerd worden. Tijdens corona trok wel een vrijwilliger van het LoS naar het nabijgelegen woon-zorgcentrum met een van de koffers.

OD 2.5: De expertise die Erfgoed Viersprong uitbouwde in de samenwerking tussen erfgoed en de sector van geestelijke gezondheidszorg wordt blijvend geactualiseerd en verdiept. Er wordt onderzocht of de methodiek van het pilootproject "Ingemaakt Erfgoed" toegepast kan worden in andere instellingen in de regio.

Wegens corona stond dit traject even op pauze.

Wel werd overlegd over de toekomst met Bart De Nil (voormalig adviseur Faro).

In de *state of the region* (cfr. 4.3) stond de voorstelling van de samenwerking tussen erfgoed en geestelijke gezondheidszorg op de agenda.

OD 2.6: Erfgoed Viersprong stimuleert en ondersteunt toeristische diensten en andere toeristische actoren om het toeristisch erfgoedpotentieel van de regio verder te ontwikkelen. Hierdoor vergroot de uitstraling van en belangstelling voor het cultureel erfgoed binnen én buiten de regio.

Er was frequent overleg met het toeristisch infopunt Oosterzele over de integratie van erfgoed in het toeristisch aanbod.

De toeristische partners van Route 42 en Toerisme Waasland zetten hun nieuwe trajecten tijdelijk *on hold* wegens corona.

3. Vernieuwende thematische erfgoedtrajecten

SD3: Erfgoed Viersprong initieert vernieuwende thematische erfgoedtrajecten. Hierbij gaat extra aandacht naar de ontwikkeling en toepassing van participatieve methodieken en het delen van de opgebouwde expertise.

OD 3.1: Cultureel erfgoed dat door inwoners als typerend wordt ervaren voor het leven in buurten, wijken en dorpen, wordt actief verkend. Inwoners, erfgoedactoren en Erfgoed Viersprong gaan met een brede blik aan de slag met dit erfgoed. Erfgoed Viersprong ontwikkelt, samen met diverse experts ter zake, methodieken voor het opzetten van dergelijke participatieve erfgoedtrajecten.

Ontwikkelen participatieve methodiek

In eerste instantie werd actuele methodologische informatie en literatuur verzameld en doorgenomen rond participatief werken. Dit werd mee als basis gehanteerd voor het concreter uitdenken van het project. Aangezien er geen relevant aanbod beschikbaar was in 2021 werd geen aanvullende opleiding gevolgd. Dit staat ingepland voor 2022.

Opstartfase van het traject

In 2021 werden een aantal acties ondernomen ter voorbereiding van de uitrol van het driejarig wijkproject in 2022-2025.

- Er werd informatie verzameld over de maatschappelijke context van de verschillende gemeenten.
- Met Avansa Regio Gent werd contact opgenomen i.h.k.v. een structurele samenwerking. Avansa zag het potentieel in dit project en engageerde zich om mee de schouders te zetten onder dit project.
- Er werden expertise en plannen uitgewisseld met erfgoedcellen met (toekomstige) gelijkaardige projecten/doelstellingen. Dit met oog op afstemming & expertiseuitwisseling (project CoGent, Erfgoedcel Kempens Karakter, Erfgoedcel Zender/Pajottenland-Zennevallei)
- Er werden verschillende brainstorms en terugkoppelmomenten opgezet om tot een welomschreven project te komen. Dit gebeurde binnen het team (erfgoedcel en IOED), met Avansa, lokale ambtenaren, RvB. Dit leidde tot de formulering van het project 'Wij van de Wijk'.
- Het project werd uitgeschreven tot een projectaanvraag met doelstellingen, partners, aanpak en begroting.

Projectomschrijving 'Wij van de Wijk'

Kan je met een participatieve erfgoedwerking als hefboom de sociale cohesie in wijken bevorderen in een niet-stedelijke context? Erfgoed Viersprong en Avansa regio Gent gaan samen het experiment aan. In het grotendeels overlappend werkingsgebied in de oostelijke ring rond Gent, waar het oude platteland en invloeden van de uitdijende stad samenkomen, zien we een toenemende individualisering en eenzaamheid, een sociale cohesie onder druk. Een context die zich doortrekt op wijkniveau, waar gewortelde en nieuwe inwoners samenkomen, elk met hun eigen erfgoed, samen het 'wijkerfgoed'. Samen met een werkgroep rollen we in drie wijken een participatief maattraject uit. Een project, drie regiospecifieke contexten, met aandacht voor drie doelgroepen. Een experiment waarin het participatief opsporen van lokaal onderbelicht divers erfgoed, ontmoeting & waarderende dialoog en cocreatie centraal staan, met oog op leefbare wijken, dynamische erfgoedzorg en een inspirerende impactgedreven leidraad.

Bijkomende projectfinanciering

De mogelijkheden voor een alternatieve bijkomende financiering werden verkend. Uiteindelijk werd samen met structurele partner Avansa Regio Gent beslist om een projectaanvraag in te dienen binnen het Bovenlokaal Cultuurdecreet. De projectaanvraag werd samen uitgeschreven en ingediend n.a.v. de aanvraagronde van 15 november 2021.

OD 3.2: Via een participatief project verkent Erfgoed Viersprong het cultureel erfgoed in de regio in relatie tot de mobiliteitscultuur vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw tot op heden en in de toekomst, en plaatst het in de kijker.

In 2021 waren er nog geen specifieke acties gepland m.b.t. deze OD.

4. Samenwerking en expertisedeling

SD 4: Structurele Samenwerking en expertisedeling op diverse niveaus versterkt het regionale erfgoedveld en verbetert de zorg voor en omgang met het erfgoed in de regio.

OD 4.1: Op regionaal vlak bewaakt Erfgoed Viersprong een geïntegreerde erfgoedwerking waarbij de erfgoedcelwerking en de Intergemeentelijke Onroerende Erfgoeddienst (IOED) elkaar aanvullen en versterken.

In haar gehele werking streeft Erfgoed Viersprong naar een geïntegreerde erfgoedbenadering waarbij Erfgoedcel Viersprong en IOED Viersprong mekaar versterken. Dit was bv. het geval bij het participatieve project rond wijkwerking. (cfr. OD 3.1). Ook inzake religieus erfgoed was regelmatig overleg. Bij het Erfgoedfestival (cfr OD 2.1) werd gezorgd voor een zo divers mogelijk erfgoed aanbod (cultureel erfgoed, ICE en onroerend erfgoed). De communicatie werd verder op beide deelwerkingen afgestemd met onder andere een gezamenlijke brochure (cfr. OD 2.2).

OD 4.2: Erfgoed Viersprong ondersteunt het erfgoedveld in de regio door expertisedeling en versterking van het netwerk.

Reflectiegroep

Wegens corona was het moeilijk om de reflectiegroep samen te brengen. Eenmaal werd een digitale vergadering belegd (25 februari), maar dit bleek geen succesvolle formule. Een tweede vergadering diende wegens corona geannuleerd te worden. De groep werd wel via mail op de hoogte gehouden. Er werd ook een bevraging uitgestuurd omtrent de werking, samenstelling en toekomst van de reflectiegroep, maar deze kende weinig respons. In 2022 wordt dit terug opgepikt.

Netwerkmomenten

Een van de doelstellingen van het Erfgoedfestival was om het erfgoedveld in de regio een netwerkmoment te bieden en nieuwe contacten te laten smeden, dit zeker na een periode waarin heel weinig ontmoetingen mogelijk waren. Op de opening 's morgens waren ambtenaren, politiek en reflectiegroep uitgenodigd, waarbij ze ook in gesprek konden gaan met de standhouders op de erfgoedmarkt.

De formule bleek een groot succes, verschillende spelers zeiden nieuwe spelers in de regio ontmoet te hebben en interessante gesprekken aangeknoopt te hebben. Ook de contacten tussen het erfgoedveld en de politiek waren een succesvolle formule.

Expertisedeling en loketfunctie

Erfgoed Viersprong houdt zich beschikbaar om vragen te beantwoorden en expertise te delen. In 2021 ontvingen we circa 150 expertisevragen. Lokaal waren er regelmatig individuele overlegmomenten op vraag van erfgoedspelers.

Organisatie van vormingen

Op 25 maart 2021 werd i.sm. Avansa Gent-Eeklo en de bibliotheek van Oosterzele een vorming georganiseerd rond verzekeringen en aansprakelijkheid voor verenigingen. Deze vorming was volzet. Daarnaast bood het Erfgoedfestival nog een heel scala aan vormingen en lezingen. De opzet hierbij was om zowel meer "traditionele erfgoedthema's" (oude foto's dateren, actuele aanpak van een heemkundige vereniging) als nieuwe insteken voor een ander publiek (viltten, workshop kruidenkennis, messen maken, houtsnijden) aan te snijden.

Uitleendiensten

Uitleendienst cultureel-erfgoedcel

De cultureel-erfgoedcel stelt materiaal ter beschikking dat door erfgoedverenigingen of particulieren kosteloos geleend kan worden. Een volledig overzicht van het materiaal in de uitleendienst is te vinden op de website van de cultureel-erfgoedcel: <http://erfgoedcelviersprong.be/aan-de-slag/uitleendienst/>

Uitleenpunt voor de uitleendienst erfgoed van Faro

Erfgoed Viersprong blijft in 2021 uitleenpunt voor de uitleendienst van Faro.

Beide uitleendiensten worden gepromoot in de regio.

OD 4.3: Erfgoed Viersprong breidt haar netwerk uit naar andere beleids- en expertisedomeinen ter versterking en optimalisering van de werking.

Wijkproject

Er werd een structurele samenwerking opgestart met Avansa Regio Gent voor het driejarig wijkproject. Avansa Regio Gent zal binnen het project haar expertise rond participatief werken inzetten.(cfr. OD 3.1)

Diversiteit

Erfgoed Viersprong volgde een intens begeleidingstraject met het agentschap Inburgering en integratie, specifiek voor het betrekken van cultureel/etnisch diverse gemeenschappen in een erfgoed- en cultuurwerking. Hierin was ook aandacht voor het uitbouwen van een netwerk rond diversiteitswerking binnen de regio. Erfgoed Viersprong vroeg hierbij specifiek om advies omdat maar weinig spelers gekend/actief in de regio zijn, hetgeen ook bevestigd werd. (cfr. 5.1 voor de data)

State of the region

Samen met Avansa Gent en De Federatie dacht Erfgoed Viersprong verschillende pistes uit voor de organisatie van State of the Region in Melle op 26 juni.

State of the Region is een **inspiratie- en netwerkmoment** op diverse locaties in Melle en Wetteren voor iedereen die gelooft in een maakbare maatschappij. Om projecten, verenigingen en burgerinitiatieven te laten groeien, over gemeentegrenzen of sectoren heen en te werken aan een rijk en divers cultureel landschap. Ook Erfgoed Viersprong zou een bijdrage leveren (interactieve sessie) vanuit de vraagstelling 'Hoe bovenlokale organisaties ondersteuning bieden aan het (sociaal-) cultureel veld over gemeentegrenzen heen? '

De projecten 'Uit goeie grond' en 'Ingemaakt erfgoed' zouden als best practices worden voorgesteld om aan te tonen hoe tuinbouwverleden van de streek rond Melle de brug maken met het heden en de maatschappelijke uitdagingen van vandaag.

Het event diende echter geannuleerd te worden wegens een gebrek aan inschrijvingen (wellicht ten gevolge van de coronacrisis).

Regiovorming

In voorjaar 2021 kondigde de Vlaamse regering aan Vlaanderen te willen opdelen in verschillende referentieregio's die als kruitlijnen moeten dienen voor de verschillende intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Ook op Erfgoed Viersprong heeft dit een impact. Twee gemeenten (Oosterzele en Sint-Lievens-Houtem) werden ingedeeld bij referentieregio Vlaamse Ardennen, de overige vier gemeenten (Lochristi, Destelbergen, Melle en Merelbeke) bij referentieregio Gent. Om de draagwijdte en toekomst van de werking in te schatten, volgde Erfgoed Viersprong de verschillende overlegmomenten georganiseerd door Vlaanderen en sprak ook individueel af met omliggende IGS'en (Leie Schelde, Route 42 en EVA, Comeet, Land van Dendermonde/Dijk 92).

Binnen het kader van de regiovorming lanceerde intercommunale Veneco het voorstel om een doorbraakproject rond cultuur en erfgoed in te dienen bij de VVSG. Erfgoed Viersprong werd samen met Leie Schelde en Comeet projectpartner. Na gezamenlijke afstemming, meerdere overlegmomenten en een workshop werd het aanvraagdossier samen geschreven, ingediend en gehonoreerd. Dit traject wordt verdergezet in 2022.

OD 4.4: Erfgoed Viersprong houdt de lokale besturen nauw betrokken bij het cultureel erfgoed en de erfgoedwerking in de regio door structurele samenwerking. De werkingen worden op elkaar afgestemd.

Gemeentelijke cultuurambtenaren

De gemeentelijke cultuurambtenaren zijn lid van de reflectiegroep en worden zo structureel betrokken bij de werking. Door corona kon de reflectiegroep niet samenkomen, maar de leden werden wel op de hoogte gehouden via mail. (cfr. 4.2) Daarnaast was er ook individueel overleg met verschillende cultuurambtenaren.

Raad van bestuur

De schepenen van cultuur en/of erfgoed en een lid van de oppositie per gemeente vormen de raad van bestuur. Deze kwam samen op 1 maart, 3 mei, 7 juni, 10 oktober en 6 december. Tussendoor werd ook via mail contact gehouden.

In de raad van bestuur werd Steven Verstuyt (lid oppositie Oosterzele) vervangen door Maaike Afschrift.

Naast de structurele overlegmomenten waren ook verschillende ad hoc overlegmomenten. Ook op het Erfgoedfestival waren alle betrokkenen van het lokaal bestuur uitgenodigd.

OD 4.5: Erfgoed Viersprong verstevigt haar netwerk ook buiten de eigen regio en zet in op versterkte samenwerking en gedeelde expertise met de andere Oost-Vlaamse erfgoedcellen.

Oost-Vlaanderen

De Oost-Vlaamse erfgoedcellen kwamen driemaal samen in 2021: op 28 januari was er overleg ingepland rond de gezamenlijke erfgoeddatabank (cfr. 1.6) en op 30 april was er OVEO (Oost-Vlaams erfgoedcellenoverleg). Op 26 oktober werd een OVEO-trefdag georganiseerd in Aalst voor alle Oost-Vlaamse erfgoedcelmedewerkers. Erfgoed Viersprong zorgde mee voor de voorbereiding en organisatie van deze dag.

Naburige regio's

Een personeelslid van Erfgoed Viersprong verleende expertise als jurylid voor de aanwervingen deskundige erfgoed bij Erfgoedcel Vlaamse Ardennen (EVA).

Daarnaast is een personeelslid van Erfgoed Viersprong sinds 2021 ook lid van de beoordelingscommissie voor de projectsubsidies van Erfgoedcel Vlaamse Ardennen. Hiervoor was er 1 aanvraagronde in december voorzien.

Met Erfgoedcel Leie Schelde werd meermaals overlegd en gezocht naar raakpunten in onze werking en potentieel voor gezamenlijke projecten. In juni kwamen alle personeelsleden samen voor een uitgebreide kennismaking en netwerkmoment.

Regiovorming/referentieregio Gent

Cfr. 4.3

OD 4.6: Er wordt structureel en projectmatig expertise uitgewisseld en samengewerkt met het Vlaams cultureel-erfgoedveld.

Overlegmomenten erfgoedcellen, georganiseerd door Faro

Erfgoed Viersprong nam deel aan de COP beleid op 4 februari, 6 mei, 9 september en 18 november en aan de COP digi op 3 februari, 4 mei, 8 september en 16 november.

Daarnaast nam Erfgoed ook deel aan de *broodjes digitaal*: een maandelijkse voorstellingsronde van de belangrijkste beleidsaccenten van de verschillende erfgoedcellen, en presenteerden we ook zelf onze doelstellingen.

Erfgoed Viersprong was eveneens lid van de schrijfgroep rond regiovorming, nam deel aan het overleg rond diversiteit en inclusie en de verschillende overlegmomenten rond Erfgoeddag.

Overleg landelijke dienstverleners en thematische overlegmomenten.

Erfgoed Viersprong nam deel aan verschillende overleg- en sectormomenten rond immaterieel erfgoed (overleg ICE erfgoedcellen, workshop themacampagne ICE, domein 5-overleg, infosessie meester-leerlingbeurzen, Infosessie ICE-conventie en lokaal beleid, ICE-dag erfgoedcellen)

Algemene vergadering Archiefpunt

Een personeelslid van Erfgoed Viersprong zetelt vanaf 2021 in de Algemene Vergadering van Archiefpunt. De erfgoedcel zet haar expertise mee in op vlak van archiefwerking bij vrijwilligersorganisaties en digitale participatie.

5. Interne werking

SD 5: Duurzaamheid, kwaliteitszorg en kennisborging staan centraal in de interne werking van Erfgoed Viersprong. De werking is afgestemd op het heden en is klaar voor de toekomst.

OD 5.1: Erfgoed Viersprong besteedt extra aandacht aan kennisborging binnen de werking, en aan het ontwikkelen van methodieken en expertise die breed inzetbaar zijn. De competenties van de eigen medewerkers worden versterkt afhankelijk van de noden.

Vorming van het personeel

Om de competenties van de werknemers van de cultureel-erfgoedcel te vergroten, neemt het personeel deel aan vormingen en studiedagen die passen binnen het takenpakket en de opdrachten van elk personeelslid

Ellen Janssens:

- Geen opleiding of studiedag gevolgd in 2021. Wel via sectorale overlegmomenten en bureaustudie rond participatiemethodieken.

Ans Van de Cotte:

- basisopleiding 'communicatie voor socialprofitorganisaties' bij KORTOM vzw (1/2 dag per week van 22 april – 18 juni)
- Leer- en coachingtraject voor de erfgoedcellen door Agentschap integratie en inburgering (gedeeltelijk gevolgd)
- 19/09: Teach the teacher Erfgoedplus

Helena Vanommeslaeghe:

- Leer- en coachingtraject voor de erfgoedcellen door Agentschap integratie en inburgering (standaardsessies, verdiepende thema's en individuele sessies op 8 februari, 9 februari, 2 maart, 16 maart, 30 maart, 27 april, 4 mei, 20 mei, 21 mei, 1 juni en 14 september
- Opleiding MAM Meemoo (25 maart)
- vorming waarden religieus erfgoed Parcum (18 maart)

Projectfiches

Bij aanvang van nieuwe projecten en trajecten wordt een “projectfiche” opgesteld waarin de doelen, methodieken, partners etc. worden opgesomd. Deze fiches worden tussentijds en na afloop van het project aangevuld met evaluatie en leerpunten, zodat ze een beknopte en deelbare neerslag van het project vormen. Zo werd in 2021 een projectfiche opgemaakt over het Erfgoedfestival

Stagiaire opleiding informatiebeheer en bibliotheekwetenschappen

In september – december 2021 deed Helena De Muynck, studente informatiebeheer en bibliotheekwetenschappen, 80 uur stage bij Erfgoed Viersprong. Ze draaide mee in de algemene werking, leerde met de erfgoedbank Land van Rode werken en voegde hierop nieuw materiaal toe. Ook hielp ze een stevige hand bij het Erfgoedfestival.

OD 5.2: De cultureel-erfgoedcel en de IOED stemmen hun interne werking op elkaar af met het oog op efficiëntie- en effectiviteitswinsten, zo bijvoorbeeld op het vlak van communicatie, vrijwilligersbeleid en personeelsbeleid.

Gezamenlijke communicatiestrategie en – campagne

Zie O.D. 2.5

Personeelsbeleid

In 2021 werd het huishoudelijk reglement van de hele projectvereniging geactualiseerd met meer aandacht voor work-life balance (optie thuiswerkdag, meer flexibele uren), mogelijkheden om een kilometervergoeding te krijgen voor werkverplaatsingen met de fiets.

OD 5.3: De interne werking wordt blijvend geoptimaliseerd. Er wordt tussentijds grondig geëvalueerd op zakelijk, inhoudelijk en financieel vlak en bijgestuurd waar nodig.

Cyclus van functionerings- en evaluatiegesprekken

In 2021 werden geen beoordelings- of functioneringsgesprekken georganiseerd.

Zakelijke en financiële controle

Erfgoed Viersprong hanteert vaste uitgeschreven procedures die de zakelijke en inhoudelijke werking regelen. Het financiële luik van de projectvereniging wordt door de boekhouder (meermaals per jaar) en revisor (eenmaal per jaar) gecontroleerd.

Verantwoording aan de raad van bestuur

De personeelsleden van Erfgoed Viersprong rapporteren over de zakelijke, financiële en inhoudelijke werking aan de raad van bestuur. Deze kwam in 2021 vijfmaal samen (cfr. OD 4.4). Het team neemt voltallig deel aan de raad van bestuur ter bevordering van een goede lokale samenwerking. Tussentijds is er frequent overleg met het dagelijks bestuur (Voorzitter en coördinator)

Overleg met de reflectiegroep

Cfr. OD 4.2

OD 5.4: Duurzaamheid is een belangrijk begrip binnen de interne werking van de erfgoedcel met extra aandacht voor digitale en ecologische duurzaamheid.

Digitale duurzaamheid en digitale maturiteit

Er werden geen concrete stappen rond digitale duurzaamheid ondernomen.

Ecologische duurzaamheid

Op het Erfgoedfestival werd bewust gekozen voor lokale producten en ecologische aanpak (geen wegwerp, vooral vegetarisch aanbod bij de receptie).

In 2021 werd het huishoudelijk reglement geactualiseerd mbt mogelijkheden om een kilometervergoeding te krijgen voor werkverplaatsingen met de fiets.

OD 5.5: Een duurzaam personeelsbeleid zorgt dat het menselijk kapitaal van de projectvereniging optimaal tot zijn recht komt.

Structureel intern overleg

Het team van Erfgoed Viersprong houdt minimum tweewekelijks intern overleg, in geval van telewerk is dit wekelijks. Daarnaast wordt ook thematisch overlegd: in 2021 bv intens n.a.v. het feestjaar, de communicatie, het wijkproject en het traject met het All.

Aanpassen huishoudelijk reglement

Het huishoudelijk reglement werd aangepast: een optionele thuiswerkdag werd toegevoegd, net zoals een flexibeler uurrooster.

Teambuilding

Er werd een gezamenlijk etentje georganiseerd. Het team ging ook een aantal keer samen wandelen tijdens het verplichte telewerk (al dan niet gecombineerd met een vergadering).

OD 5.6: De vrijwilligers van Erfgoed Viersprong voelen zich goed in de werking en worden op professionele wijze omkaderd.

Inzet van vrijwilligers

Omdat de veiligheid van onze vrijwilligers te garanderen werd slechts een deel van het geplande vrijwilligerswerk uitgevoerd.

Alleen de taken die in veilige omstandigheden verder gezet konden worden (vb. inventarisatie religieus erfgoed) liepen door (afhankelijk van de op dat moment geldende coronamaatregelen).

Er werd een nieuwe vrijwilliger gezocht en ingezet voor het transcriberen van interviews i.k.v. 'Wat bezielt hen?'

Een nieuwe vrijwilliger werkte verder aan de transcripties van interviews i.k.v. passiespel van Moortsele.

Tot slot werden ook enkele extra vrijwilligers gevonden voor praktische bijstand op het Erfgoedfestival.

Ondersteuning van de vrijwilligers

De ontmoetingsdag voor de vrijwilligers kon dit jaar niet plaatsvinden. Tijdens de week van de vrijwilliger kregen de vrijwilligers een kleine attentie toegestuurd. Er werd ook regelmatig contact gehouden, telefonisch of via mail. Op het Erfgoedfestival werden alle vrijwilligers van Erfgoed Viersprong als bedanking uitgenodigd op een avondreceptie.

Geformuleerde aandachtspunten

1° Zet de expertise, aanwezig bij de lokale erfgoedactoren, mee in bij de uitvoering van het beleidsplan.

De lokale erfgoedactoren worden structureel betrokken bij de werking en het beleid van Erfgoed Viersprong via de reflectiegroep (cfr. 4.2 en 4.4).

Het waarderingstraject religieus erfgoed, Moortsele wordt o.a. opgevolgd door lokale erfgoedactoren (lokaal kerkbestuur, werkgroep herbestemming Oosterzeelse kerken), Erfgoed Viersprong en externe professionele spelers (PARCUM).

Daarnaast werd ook ad hoc overleg gepleegd.

2° Zet in op het betrekken van cultureel diverse erfgoedgemeenschappen bij de werking. Het is niet omdat deze gemeenschappen minder aanwezig zijn in het werkingsgebied dat hun noden en erfgoed niet meegenomen moeten worden in de werking.

Om cultureel diverse erfgoedgemeenschappen beter te betrekken in de werking van Erfgoed Viersprong, werd het traject met het All gevolgd. (cfr. 4.3 en 5.1). Er werd onderzocht om cultureel divers erfgoed/erfgoedspelers te betrekken in het erfgoedfestival, maar hiervoor schoot ons netwerk te kort. Bij het uitwerken van de projectaanvraag wijkwerking (cfr. 3.1) was extra aandacht voor deze groep.

Zakelijke werking

1. Bestuur

Zie ook OD 4.4

De raad van bestuur werd vijfmaal samengebracht in 2021, naast opvolging via mail.

Het dagelijks bestuur (cfr organogram) zorgde tussentijds voor opvolging.

2. Personeel

In 2021 telde de erfgoedcel 3 personeelsleden, samen goed voor 2.5 VTE:

Ans Van de Cotte: coördinator erfgoedcel (0,8 VTE)

Inhoudelijke taken: opvolging trajecten religieus erfgoed (inventarisatie, waardering), trajecten geestelijke gezondheidszorg, communicatie, Erfgoeddag

Ondersteunend: vrijwilligerswerking, zakelijke en administratieve ondersteuning (betalen van facturen, personeelsadministratie), opvolgen uitleendienst

Ellen Janssens: projectmedewerker participatie en ICE (1 VTE)

Inhoudelijke taken: trekker participatieve trajecten (bv wijktraject), ICE, Erfgoedfestival (in 2021), ondersteuning bij diversiteitswerking

Ondersteunend: ondersteuning bij communicatie

Helena Vanommeslaeghe: coördinator Erfgoed Viersprong (0.7 VTE tewerk gesteld voor erfgoedcel; 0.1 VTE voor IOED)

Inhoudelijke taken: opvolgen beleid, behoud en beheer, opvolging erfgoedbank, ondersteuningsbeleid (projectsubsidies), visievorming diversiteit

Ondersteunend: zakelijk beheer, personeelsbeleid, afstemming erfgoedcel – IOED

3. Financiële en zakelijke werking

Bij aanvang van 2021 werd gezocht naar een grotere transparantie in de personeelskosten erfgoedcel en IOED. Hiertoe werd in samenspraak met het sociaal secretariaat een systeem met opgesplitste loonfiches opgemaakt: voor de coördinator Erfgoed Viersprong wordt de loonberekening apart gemaakt voor erfgoedcel (0.7 VTE) en IOED (0.1 VTE). (Met ingang vanaf april 2021).

In 2021 werden nog enkele uitbetalingen gedaan van projectsubsidies die in 2020 toegekend waren (toen nog onder Vlaamse middelen), samen goed voor 6500 euro. (niet in de verantwoordingstabel opgenomen, want al verrekend in het jaarverslag van 2020. Deze uitgaven staan wel vermeld op de resultatenrekening, opgemaakt door de revisor.)

In 2021 werd ook nog het vakantiegeld van Thaïs Heyerick uitbetaald. Zij was in 2020 tijdelijk aangesteld als vervanging tijdens de moederschapsrust van Helena Vanommeslaeghe. Omdat dit vakantiegeld in 2021 nog uitbetaald werd, is dit ook opgenomen onder de personeelskosten in de verantwoordingstabel.

Organogram

